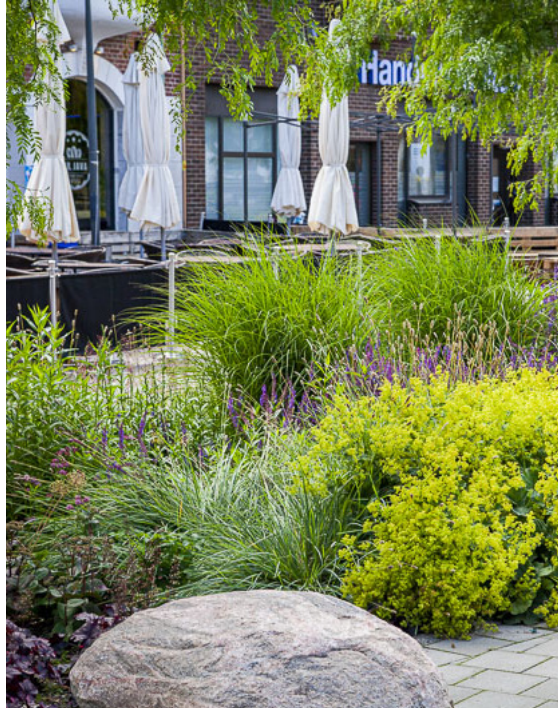

EN GRÖN OMVANDLING

INBJUDANDE OCH LEVANDE GRÖN PLATS
STORTORGET SVEDALA

EN GRÖN OMVANDLING

Syftet med omvandlingen av Stortorget i Svedala centrum var att skapa en inbjudande och levande grön plats. Långt tidigare hade det stått många höga och fina lindar runt torget som skapade rumskänsla, men dessa hade med åren gått förlorade.

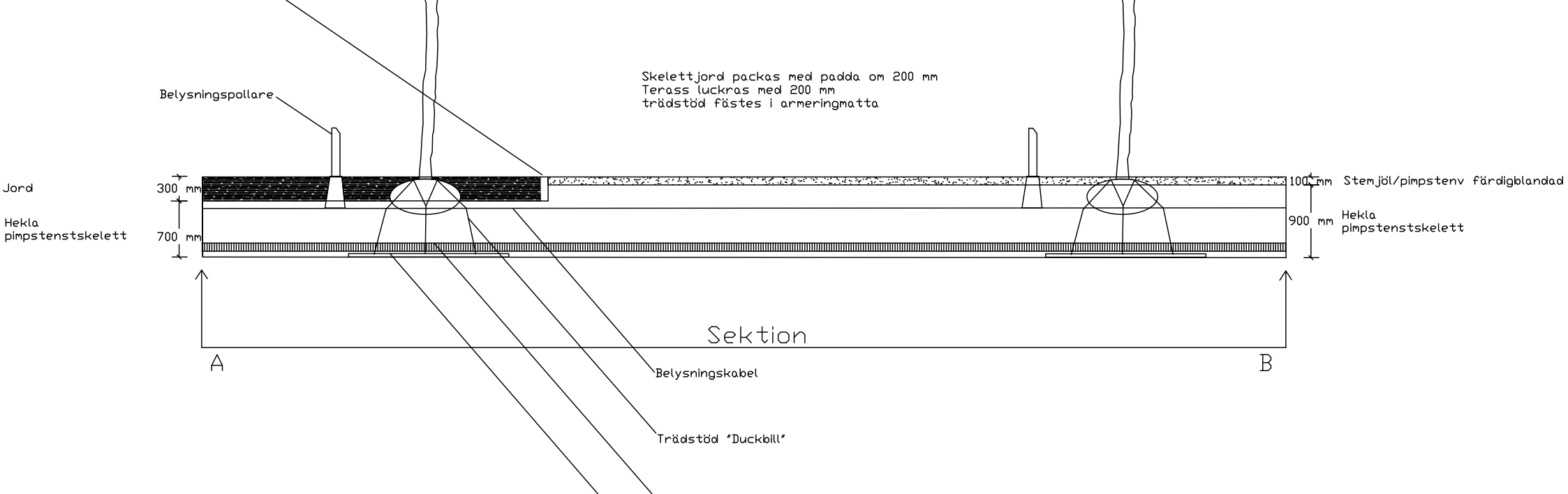
Karin Gullberg som är stadsarkitekt i Svedala kommun har ansvarat för den övergripande planeringen av Stortorget och *Jon Springe*, som är enhetschef för parkenheten, har ansvarat för växtvalen och planteringarna. Som stadsarkitekt, menar Karin, att det är viktigt att hon arbetar tätt ihop med gata/parkenheten så att man tillsammans kan få in det gröna i tätorten på ett strukturerat, estetiskt och hållbart sätt.

Hekla® Pimpstensskelett
Bara Mineraler

**FÅ IN DET GRÖNA I TÄTORTEN PÅ ETT STRUKTURERAT,
ESTETISKT OCH HÅLLBART SÄTT**

Karin Gullberg
Stadsarkitekt
Svedala Kommun

TILLSAMMANS BERÄTTAR KARIN OCH JON OM PROJEKTET:

Stortorget i Svedala är en viktig central plats och vi ville återskapa platsens gröna rumskänsla. Lindarna som stått här tidigare, planterades på 40-talet då torget enbart var grusbelagt. Lindarna har med tiden gått förlorade och idag står det endast några enstaka exemplar kvar längs med kommunhuset. Att alla lindarna inte har överlevt beror sannolikt på att man under 70-talet valde att, från att vara en grusbelagd yta, stenbelägga hela torget samt sänka ner det. Där var också del ingrepp i marken där nya ledningar anlades. Hela ingreppet gick hårt åt lindarnas rotsystem, där utrymmet och de goda förutsättningarna för rötterna helt enkelt försvann.

Detta har medfört att träden, ett efter ett, med tiden har dött. Som regel går det inte bra när redan etablerade träd får så kraftigt förändrade markförhållanden, berättar *Jon*.

För att återskapa vad som gått förlorat och gå från känslan av att torget liksom bara "rann ut" i Storgatan till att återetablera en rumskänsla, beslutade vi oss för att skapa en mjuk slingrande linje av trädplanteringar som ramar in det stora torget, berättar *Karin*.

Karin Gullberg
Stadsarkitekt
Svedala Kommun

VAL AV TRÄD TILL STORTORGET

Vid valet av trädart var det viktigt att beakta platsens utsatthet. Träden måste tåla heta och torra förhållanden, men också kunna tåla det motsatta under vissa tider, förklarar Jon. Bladverket skulle vara fint så att lövhanteringen inte blev för betungande eller att fallna löv skulle sätt igen brunnar. Jag valde till sist att plantera Korstörne Skyline (*Gleditsia triacanthos*) berättar Jon. Korstörne är ett träd med sirliga blad som hör till släktet ärtväxter som fixerar kväve från luften. I de öppna planteringarna under träden planterades perenner och vårlök som ger fin blomning från tidig vår till sen höst.

VAL AV VÄXTSUBSTRAT TILL STORTORGET

Då torget är en central plats i så ville vi inte ha bevattningssäcken eller trädstöd som skulle förfäda platsen. I stället valde vi att förankra träden med rotselar som är förankrade i armeringsnät i marken under trädets rotklump. Detta system har fungerat bra och de träd vi köpte in var odlade i så kallade air pots som ger en stadig rotklump, där rötterna har blivit luftpincerade. Vi hade också droppbevattning under markytan som var i gång under etableringsfasen.

Vi var också noggranna med valet av växtsubstrat. Tidigare har man i Svedala kommun använt traditionella så kallade skelettjordar som består av makadam där man vattnar ner jord.

Denna metod ville vi inte använda då den dels är en otroligt arbetskrävande metod men framför allt också för att det är stor risk att substratet helt enkelt blir för tätt så att trädrotterna inte får tillräckligt med vatten och syre, menar Karin. Valet föll i stället på Hekla Pimpstensskelett från Bara Mineraler. Vi hade tidigare och i mindre skala, som i urnor och små planteringar, testat de olika substraten från Bara Mineraler. Resultaten har varit goda och vi har kunnat konstatera att de också är mycket lättarbetade i anläggningsarbetet.

VI HADE TIDIGARE OCH I MINDRE SKALA, SOM I URNOR OCH SMÅ PLANTERINGAR, TESTAT DE OLIKA SUBSTRATEN FRÅN BARA MINERALER. RESULTATEN HAR VARIT GODA OCH VI HAR KUNNAT KONSTATERA ATT DE OCKSÅ ÄR MYCKET LÄTTARBETADE I ANLÄGGNINGSARBETET.

Karin Gullberg
Stadsarkitekt
Svedala Kommun

UPPBYGGNAD FÖR VÄLMÅENDE TRÄD

Hekla Pimpstensskelett ligger under och runt rotklumparna, under planteringsytorna samt in under de hårdgjorda ytorna med lättare trafik. Grusytorna har anlagts med ett substrat som kallas Hekla Grusgång. Det är ett slitlager bestående av en blandning av stenmjöl 0-8 mm och Hekla Pimpsten 2-8 mm.

Med pimpsten i ytan får man bättre infiltration av regnvatten och ökat gasutbyte - trädets rötter får alltså bra tillgång på både vatten och syre och resultatet kan vi se i de friska trädkronorna. När vi använder Hekla Grusgång får vi en gång som håller sig torr och fin och kunde också ta bort alla luftbrunnar, grusgången med pimpsten fungerar ju som en lunga i sig själv, och luftbrunnar kan ha en tendens att de förorsakar uttorkning säger Jon.

*Hekla® Grusgång
Bara Mineraler*

NÄR VI ANVÄNDER HEKLA GRUSGÅNG FÅR VI EN GÅNG SOM HÅLLER SIG TORR OCH FIN OCH KUNDE OCKSÅ TA BORT ALLA LUFTBRUNNAR, GRUSGÅNGEN MED PIMPSTEN FUNGERAR JU SOM EN LUNGA I SIG SJÄLV, OCH LUFTBRUNNAR KAN HA EN TENDENS ATT FÖRORSAKA UTTORKNING

*Jon Springe
Enhetschef Parkenheten
Svedala Kommun*

ETABLERING, TILLVÄXT & DAGVATTENHANTERING.

Jon och Karin är mycket nöjda med etableringen och tillväxten av träden. Trots att de hade sin etableringssäsong under torråret 2018 har både träd och perenner tagit sig väldigt bra. Till sommaren ska jag mäta tillväxten i trädens omkrets, säger Jon. Om tillväxten ligger på 20 mm per år i omkrets, så anser jag att etableringen har varit mycket bra, menar Jon.

Dagvattenproblematiken står högt upp på agendan och vi har en del kommande projekt med utmaningar som måste lösas, berättar Karin. Med de positiva erfarenheter vi har med Stortorget, kommer vi absolut att titta närmare på och utvärdera om samma materialval också passar in i dessa projekt.

**TROTS ATT DE HADE SIN ETABLERINGSSÄSONG
UNDER TORRÅRET 2018 HAR BÅDE TRÄD OCH
PERENNER TAGIT SIG VÄLDIGT BRA.**

*Jon Springe
Enhetschef Parkenheten
Svedala Kommun*

*Karin Gullberg
Stadsarkitekt
Svedala Kommun*

FAKTA

PROJEKT

Stortorget Svedala

BESTÄLLARE

Svedala Kommun

ENTREPRENÖR

Svedala Kommun

PRODUKTER I PROJEKTET

Hekla® Pimpstensskelett, Hekla® Grusgång

ANLAGT

2017

